

SXEDIO.H47

16.8.1960: Η ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. ΟΙ ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΚΟΥΤΣΙΟΥΚ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ ΣΕΡ ΧΙΟΥ ΦΟΥΤ.

Ενώ τα μεσάνυκτα της **15ης** Αυγούστου προς τη **16η** του μήνα, το ρολόϊ κτυπούσε **12.00** στο κτίριο όπου θα στεγαζόταν για δεκαετίες η Βουλή των Αντιπροσώπων άρχιζε η τελετή της ανακήρυξης της Κυριακής Δημοκρατίας.

Πρώτος διάβασε την εναρκτήρια Δήλωση της Βασίλισσας της Βρετανίας Ελισάβετ ο τελευταίος Κυβερνήτης της Κύπρου Σερ Χιου Φουτ, ενώ το **42ο** Σύνταγμα Βασιλικού Πυροβολικού έρριχνε **21** χαιρετιστήριες βολές.

Η εναρκτήρια δήλωση έχει ως εξής:

" Εξοχώτατοι,

Το άρθρο **1** του Θεσπίσματος του Κοινοβουλίου του Ηνωένου Βασιλείου, το οποίο τιτλοφορείται το Περί Κύπρου Θέσπισμα του **1960** (το οποίο έτυχε της Βασιλικής Επικύρωσης στις **29** Ιουλίου **1960**) διαλαμβάνει τα ακόλουθα:

Η Αυτής Μεγαλειότητα μπορεί με διάταγμα σε Συμβούλιο να διακηρύξει όπως το καθοριζόμενο στο διάταγμα ως το σύνταγμα της Δημοκρατίας της Κύπρου τεθεί σε ισχύ σε τέτοια ημερομηνία η οποία θα καθορισθεί στο Διάταγμα. Κατά την ημερομηνία αυτή, θα εγκαθιδρυθεί στη νήσο Κύπρο η ανεξάρτητη Κυρίαρχη Δημοκρατία της Κύπρου και η Αυτής Μεγαλειότητα δεν θα έχει οποιανδήποτε κυριαρχία ή δικαιοδοσία στη Δημοκρατία της Κύπρου.

Σύμφωνα και με την άσκηση των εξουσιών με τις οποίες είναι περιβεβλημένη η Αυτής Μεγαλειότητα, ύστερα από συμβουλή του ανακτοσυμβουλίου ευαρεστήθηκε να θεσπίσει στις **3** Αυγούστου **1960**, το περί της Δημοκρατίας της Κύπρου διάταγμα σε

Συμβούλιο του 1960. Το άρθρο 2 του εν λόγω διατάγματος σε Συμβούλιο διαλαμβάνει τα ακόλουθα:

Το Σύνταγμα που περιέχεται στα έγγραφα στην Ελληνική και Τουρκική που μονογραφήθηκαν στην Αγκυρα στις 28 Ιουλίου 1960, από εκπροσώπους της Κυβέρνησης της Αυτής Μεγαλειότητας του Ηνωμένου Βασιλείου, του Βασιλείου της Ελλάδας, της Δημοκρατίας της Τουρκίας, της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας και Τουρκοκυπριακής Κοινότητας ως τα ελληνικά και τουρκικά κείμενα, αντίστοιχα, του συντάγματος της Δημοκρατίας της Κύπρου, θα αποτελέσει το εν λόγω σύνταγμα και θα τεθεί σε ισχύ στις 16 Αυγούστου 1960.

Ετσι, η Ανεξάρτητη Κυρίαρχη Δημοκρατία της Κύπρου εγκαθιδρύεται από σήμερα, 16 Αυγούστου 1960.

Στη συνέχεια μίλησε ο Πρόεδρος Μακάριος που είπε τα εξής:

"Είμαι ευτυχής, διότι εις εμέ έλαχεν ο κλήρος να εκπροσωπήσω κατά την ιστορικήν ταύτην ώραν την πατρίδαν μου, και να υπογράψω εκ μέρους του Ελληνικού Κυπριακού λαού την επίσημον πράξιν, διά της οποίας η Κύπρος καθίσταται ανεξάρτητος χώρα.

Η σημερινή ημέρα ενέχε ιδιαιτέραν σημασίαν, τόσον από Κυπριακής όσον και από γενικωτέρας πλευράς. Διότι, διά της ανεξαρτησίας της Κύπρου, δεν παραχωρείται μόνον εις τον Κυπριακόν λαόν το βασικόν δικαίωμα του να δύναται ούτος να ρυθμίζητας υποθέσεις του, αλλά τίθεται εν επιπλέον ορόσημον εις την περαιτέρω πορείαν της αναπτύξεως των δημοκρατικών θεσμών και της εφαρμογής των διεθνών αρχών της ελευθερίας.

Εκ των υπογραφέντων εγγράφων αποβαίνει έκδηλον, ότι διά την ομαλήν λειτουργίαν της νέας πολιτείας και την απρόσκοπτον πρόοδον αυτής απαραίτητος προϋπόθεσις τυγχάνει η ειλικρινής και στενή συενργασία πάντων των συμβαλλομένων παραγόντων και η αμοιβαία εκτίμησις και ο σεβασμός των εθνικών και πνευματικών ιδεωδών και παραδόσεων των Ελλήνων και Τούρκων κατοίκων της νήσου.

Επιθυμούμεν να δηλώσωμεν ότι από ελληνικής

κυπριακής πλευράς θα καταβληθή πάσα προσπάθεια, ώστε η εκτίμησις, ο σεβασμός και η συνεργασία αυτή θα αναπτυχθούν εις τον μέγιστον δυνατόν βαθμόν, εις τρόπον ώστε το σύνταγμα να λειτουργήσῃ ευρύθμως και κατά τρόπον εγγυώμενον την απόλυτον ιστιτιμίαν των πολιτών και την εφαρμογήν της δικαιοσύνης και του νόμου, άνευ οιασδήποτε διακρίσεως, ευνοίας ή πάθους. Θα αποβλέψωμεν εις την εδραίωσιν της ενότητος της Κύπρου και την ανάπτυξιν και ευημερίαν αυτής ως συνόλου.

Διά του τρόπου τούτου η νεοπαγής Δημοκρατία και εσωτερικώς θα ευσταθήσῃ και θα προοδεύσῃ-εξυπηρετούσα κατά τον καλύτερον δυνατόν τρόπον τα συμφέροντα των κατοίκων της, αλλά και εξωτερικώς θα εκπληρώσῃ τας διεθνείς ευθύνας και υποχρεώσεις της, συμβάλλουσα εν τω μέτρῳ των δυνατοτήτων της, εις την δι' ειρηνικῶν μέσων επίλυσιν των διεθνῶν προβλημάτων, την ανάπτυξιν της διεθνούς συνεργασίας και την παγίωσιν της ειρήνης.

Σήμερον, ὅτε αἱ τεχνικαί πρόοδοι ἔχουν ἐπιφέρει τεραστίας μεταβολάς εἰς τας συνθήκας διαβιώσεως καὶ τας διεθνείς σχέσεις των λαῶν, ἡ ἀνάγκη τῆς υπάρξεως ἐνός σταθεροῦ ἠθικοῦ μέτρου καθίσταται ἀκόμη περισσότερο ἐπιτακτική. Το μέτρον τούτο δύναται νὰ ἀποβῇ ἀποφασιστικὸς παράγων διεθνούς ευσταθείας εἰς τὴν ἐπιβολήν δε καὶ εδραίωσιν τούτου δύνανται νὰ συμβάλουν ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ λαοί, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐκτάσεως ἢ τοῦ ὄγκου των, τῆς μικρᾶς ἢ μεγάλης ἱστορίας των.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἀντιλαμβανόμεθα πλήρως τας γενικωτέρας ευθύνας καὶ υποχρεώσεις ὡς καὶ τὴν εἰδικὴν σημασίαν τῆς ἀποστολῆς τῆς νεοπαγούς Κυπριακῆς Δημοκρατίας.

Ὁ ρόλος τῆς Κύπρου υπήρξεν ἀνέκαθεν συνεκτικὸς. Κοιτίς σημαντικοῦ πολιτισμοῦ, ἡ Νῆσος μας δὲν ἔπαυσε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τρισχιλιετούς ἱστορίας τῆς νὰ ἐκπέμπῃ τὴν εὐεργετικὴν ἀκτινοβολίαν τῆς πρὸς ὅλας τας κατευθύνσεις, νὰ γεφυρώσῃ τας ἀντιθέσεις καὶ νὰ ἀποτελῇ τὸν κρῖκον τῆς συνδέσεως καὶ τῆς ἐνότητος

εις την νευραλγικήν ταύτην περιοχήν της υδρογείου. Τον ρόλον τούτον θα αναλάβη σήμερα, ως ανεξάρτητον και ελεύθερον κράτος εις μείζονα κλίμακα.

Η νέα Πολιτεία είναι ήδη εξωπλισμένη ηθικώς διά το δύσκολον έργον της. Γνωρίζει τας τεραστίας ευθύνας, τας οποίας υπέχει τόσοσιν διά την ευημερίαν του Κυπριακού λαού, όσον και διά την παγκόσμιον ευστάθειαν και πρόοδον, και εισερχομένη την ιστορικήν ταύτην στιγμήν εις την κοινωνίαν των ελευθέρων κρατών, δηλοί ότι εν τω πλαισίω των αρχών και διακηρύξεων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, θα αναλάβη τας ευθύνας ταύτας εις το ακέραιον, και θα εκπληρώση πλήρως το ηθικόν χρέος της".

Ο πρόεδρος της Ελλάδας Γεώργιος Χριστόπουλος διάβασε στη συνέχεια το ακόλουθο μήνυμα του Έλληνα πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Καραμανλή:

"Επί τη ανακηρύξει της ανεξαρτησίας της Κύπρου παρακαλώ την Υμετέραν Μακαριότητα όπως δεχθή τα θερμά συγχαρητήρια εμού και της Βασιλικής Κυβερνήσεως και την διαβεβαίωσιν ότι η Ελλάς, όπως έπραξε και εις το παρελθόν, θα εξακολουθήση παρέχουσα και εις το μέλλον την αδελφικήν της συμπαραστάσιν εις την Κύπρον.

Η ώρα αύτη είναι διά την Κύπρον μεγάλη. Η γένεσις ενός νέου κράτους αποτελεί σπουδαίον και κρίσιμον σταθμόν εις την Ιστορίαν. Καρπός μακρών προσπαθειών και αγώνων ηρωικών, η ανεξάρτητος Κύπρος, δικαιούται να προσβλέπη με αισιοδοξίαν εις την ιστορικήν αποστολήν της. Ο ελεύθερος βίος, τον οποίον κατέκτησε, την καλεί προς νέας εξορμήσεις εις τον ευγενή στίβον της ειρηνικής προόδου.

Διά να προχωρήση με σταθερά βήματα εις τον δρόμον της δημιουργικής αναπτύξεως, η νέα Δημοκρατία έχει ανάγκην της αρμονικής συνεργασίας ανεξαιρέτως των τέκνων της. Κοινά προσπάθειαι θα οδηγήσουν εις κοινά επιτεύγματα. Η ενότης είναι εγγύησις διά την ασφάλειαν και την ευημερίαν.

Βέβαιος ότι κατά την ιστορικήν αυτήν στιγμήν διερμηνεύω τα αισθήματα όλων των απανταχού του

κόσμου Ελλήνων, εύχομαι εις την νεαράν Δημοκρατίαν της Κύπρου μέλλον λαμπρόν".

Στη δική του ομιλία ο Έλληνας πρέσβης Γεώργιος Χριστόπουλος ανέφερε:

" Η Κυβέρνησις και ο λαός της Ελλάδος παρέσχον εξ αρχής ανεπιφύλακτον συμπαράστασιν και εξεδήλωσαν απόλυτον αλληλεγγύην εις τον αγώνα των Κυπρίων με την συναίσθησιν ότι επιτελούν εθνικόν καθήκον και συμβάλλουν εις την επικράτησιν των φιλελευθέρων ιδεωδών, συμφώνως προς τας υψηλάς αρχάς του δημοκρατικού κόσμου.

Η Ελλάς θα σεβασθή πλήρως τας υπογραφείσας συμφωνίας και θα εφαρμόση πιστώς τας αναληφθείσας διεθνείς υποχρεώσεις.

Είναι αποφασισμένη εντός του πλαισίου των συμφωνιών να παράσχη αμέριστον υποστήριξιν εις την νέαν πολιτείαν προς αναδιοργάνωσιν και δημιουργικήν ανάπτυξιν αυτής.

Η Ελλάς είναι εξάλλου πεπεισμένη ότι θα εξασφαλισθή μόνιμος συνεργασία των δύο Κοινοτήτων, βασιζομένη εις τον αμοιβαίον σεβασμόν και την εμπιστοσύνην και ότι θα δημιουργηθούν ούτω σταθεραί προϋποθέσεις ειρηνικής διαβιώσεως εξυπηρετούσαι τα πραγματικά συμφέροντα της νέας πολιτείας.

Το μέλλον ανήκει πλέον εις τους ιδίους τους Κυπρίους. Η χώρα είναι τώρα κυρίαρχος και ελευθέρα.

Ο Κυπριακός λαός γνωρίζει ότι η ελευθερία δεν είναι μόνον ιερόν δικαίωμα. Συνεπάγεται καθήκοντα και ευθύνας.

Το πρώτιστον καθήκον είναι η πειθαρχία και η εθνική ενότης. Η κυριωτέρα ευθύνη είναι πιστή εφαρμογή των διεθνών υποχρεώσεων.

Με θυσίας και με δάφνας κατεκτήθη η νίκη.

Με μόχθους, με πειθαρχίαν και ενότητα θα κερδηθή η μάχη διά την ειρηνικήν πρόοδον και την ευημερίαν.

Όλοι οι ελεύθεροι άνθρωποι συνεορτάζουν σήμερα την εθνικήν ανάστασιν του Κυπριακού λαού.

Η Ελλάς με υπερηφάνειαν και με συγκίνησιν

βαθυτάτην διατυπώνει την ευχήν, όπως υπό τη εμπνευσμένην ηγεσίαν του Προέδρου της Δημοκρατίας Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, η Κυπριακή Πολιτεία γνωρίση ημέρας εθνικού μεγαλείου, ειρήνης και ευημερίας.

Ο τουρκοκύπριος Αντιπρόεδρος Φαζίλ Κουτσιούκ, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη για βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού (επίσημη μετάφραση):

"Κατά την χαρμόσυνον ταύτην ημέραν, επιθυμώ να δηλώσω σαφώς, εκ μέρους της Τουρκοκυπριακής κοινότητας, την οποία αντιπροσωπεύω, ότι η πολιτική, την οποίαν θα ακολουθήσωμεν θα είναι η ανυστερόβουλος δράσις μιας ωρίμου και πεφωτισμένης κοινότητας. Θα επιδειχθή συμμόρφωσις προς τας Συμφωνίας Ζυρίχης και Λονδίνου, σεβασμός προς τα δικαιώματα και ελευθερίας, τας παραχωρηθείσας εις όλας τας κοινότητας, ο δε αυτοσεβασμός και η τιμή εκάστου ατόμου διαβιούντος εν τη Νήσω κατ' ουδένα τρόπον θα παραβιασθούν.

Εφ' όσον είναι το συμβούλιον τούτο, το οποίον δύναται να δώση το καλύτερον και εποικοδομητικώτερον παράδειγμα εις τον λαόν, εις ημάς εναπόκειται να δείξωμεν εις αυτόν τον ορθόν δρόμον.

Απεκτήσαμεν την ανεξαρτησίαν μας, αλλ' η επιβίωσις της ανεξαρτησίας αυτής δύναται να κατορθωθή μόνον διά της διαρκούς ειρήνης και διά του νόμου και της τάξεως που θα εγκαθιδρύσωμεν, ημείς δε η τουρκική κοινότης, είμεθα αποφασισμένοι να πράξωμεν τούτο.

Εκείνο το οποίον ζητώ από τους συναδέλφους μου (Ελληνας και Τούρκους) να πράξουν είναι να συγκεντρώσουν τας δυνάμεις των επί ενός μόνον σημείου, δηλονότι να εργασθούν από κοινού διά να σπείρουν εις το έδαφος τούτο τον σπόρον της ευτυχίας και της ευδαιμονίας.

Εχομεν να επιτελέσωμεν αναρίθμητα έργα. Ολοι συμφωνούμεν, ότι ο δρόμος τον οποίον έχομεν να

διανύσωμεν είναι δύσκολος και απότομος, αλλ' εν όσω έχομεν ως γνώμονα μας την καλήν θέλησιν, θα δυνηθώμεν αναμφιβόλως να υπερνικήσωμεν όλας τας δυσκολίας μας εντός του βραχυτέρου δυνατού χρόνου.

Η ανθρωπότης δεν ανέχεται πλέον να ζη εις την αθλιότητα και τον πόνον. Είμεθα ημείς εκείνοι, οι οποίοι θα προσφέρωμεν νέον τρόπον ζωής εις την ανθρωπότητα και θα δώσωμεν εις τον λαόν της Κύπρου, όστις απέκτησε μίαν έντιμον θέσιν μεταξύ των Εθνών, ό,τι δικαιούται- ήτοι την μη παραβίασιν της ανεξαρτησίας του, της ελευθερίας του, του αυτοσεβασμού του και της τιμής του".

Τέλος ο αντιπρόσωπος της Τουρκίας Γενικός Πρόξενος Βετζιτή Τουρέλ διάβασε το ακόλουθο μήνυμα του τούρκου Προέδρου στρατηγού Γκουρσέλ:

" Την στιγμήν αυτήν ότε εγκαθιδρύεται η νεαρά Δημοκρατία της Κύπρου, επιθυμώ να εκφράσω τα θερμά μου συγχαρητήρια προς τας Εξοχότητά σας, ως τον πρώτον Πρόεδρον και αντιπρόεδρον της Δημοκρατίας καθώς επίσης και τας ευχάς μου προς όλους τους Κυπρίους διά διαρκή επιτυχίαν και ευτυχίαν εν ειρήνη και ευδαιμονία.

Το τουρκικόν Εθνος, το οποίον πάντοτε επέδειξεν ειλικρινές ενδιαφέρον διά την τύχην και το μέλλον της Κύπρου και του λαού αυτής, πάντοτε είχε την επιθυμίαν, όπως οι Κύπριοι αποκτήσουν διοικήσιν και επίπεδον υλικής ευδαιμονίας του οποίου είναι άξιοι λόγω των μεγάλων αρετών των και έπραξε παν το δυνατόν προς την κατεύθυνσιν αυτήν.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Δημοκρατία της Κύπρου, ήτις εγκαθιδρύθη διά των μόλις υπογραφεισών συμφωνιών και η οποία εδράζεται επί ισχυρών θεμελίων θα επιτύχη πρόοδον εις το πολιτιστικόν, πολιτικόν και κοινωνικόν πεδίον διά του μόχθου της Τουρκικής και Ελληνικής κοινότητος της νήσου και όλων των Κυπρίων, συμφώνως προς τας συμφωνίας και εν πνεύματι αδελφοσύνης και συνεργασίας και αμοιβαίου σεβασμού των δικαιωμάτων και συμφερόντων αλλήλων.

Πιστεύω ότι η Δημοκρατία της Κύπρου, λόγω των

υφισταμένων συμφωνιών μεταξύ Τουρκίας, Ελλάδος και του Ηνωμένου Βασιλείου και της στενής φιλίας και συνεργασίας μεταξύ των χωρών τούτων, οι οποίες θα καταστούν έτι μάλλον ισχυρότερες, θα επιτύχη την ταχεία άνοδο του επιπέδου ευδαιμονίας και του βιοτικού επιπέδου των Κυπρίων και να εξασφαλίση λαμπρόν μέλλον υφ' όλης τας απόψεις".

Είπε ακόμα στην ομιλία του ο πρόξενος Βετζιτή:

"Επιθυμώ να εκφράσω την μεγάλη μου ικανοποίησιν και ευχαριστήσω διότι υπέγραψα τας συμφωνίας τας αφορώσας την εγκαθίδρυσιν της Δημοκρατίας της Κύπρου, ως ειδικός αντιπρόσωπος της Κυβερνήσεως της Δημοκρατίας της Τουρκίας.

Επί τη ευκαιρία ταύτη θερμώς συγχαίρω τας Εξοχότητας σας, ως τον Πρώτον Πρόεδρον και Αντιπρόεδρον της Δημοκρατίας, εύχομαι δε εις όλους τους Κυπρίους ευδαιμονίαν και ευτυχίαν. Εκ βάθους καρδίας, εύχομαι όπως όλοι οι Κύπριοι επιτύχουν μεγάλην πρόοδον συμφώνως προς το νόημα και το πνεύμα των συμφωνιών, οι οποίες τοποθετούν τα αναγκαία θεμέλια, δι' ευτυχείς εξελίξεις εν Κύπρω.

Επί τη ευκαιρία της υπογραφής των συμφωνιών τούτων, αίτινες υπήρξαν το αποτέλεσμα μακράς επιμόνου εργασίας και συσκέψεων, επιθυμώ να εκφράσω θερμώς την εκτίμησιν και ευχαριστίας μου προς όλους τους συναδέλφους και φίλους μου, οίτινες συμμετέσχον εις τας σχετικές συσκέψεις και παρέσχον τας υπηρεσίας των κατ' αυτάς"